

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

De quatuor Hominum nouissimis - Qvi Qvidem Sacri Adventvs Qvatvor
Hebdomadis accomodati: Sed & Concionvm Fvnebrivm materiam abundè
suppeditant

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1629

Sabbato. Mortem havd Qvaqvam Esse metuendam.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56277](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56277)

SABBATO.

MORTEM HAVD QVA QVAM ES-
se metuendam.

Partitio.

1. Ignavi mortem metuunt.
2. Mors non est metuenda.
3. Mors nobis beneficium praestat.
4. Bona est & bonum.
5. De morte sibi gratulandum esse.

Memorare nouissima tua, & imprimis
mortem, quamq; illa piâ utilitatem affe-
rat, & in æternum non peccabis. Ec-
cles. 7.

FIGVRA.

Dan. 3.

Tres illi iuvenes Hebraei, Sidrach, Mi-
sach & Abednego, ob vnus veri Dei cul-
tum in fornacem estuantem iussu Nabucho-
donosoris in Chaldaea coniecti, cuius flamma
quadraginta nouem cubitis fornace su-
per egrediebatur, mortem irridentes, eiusq;
anima, vires ac potentiam explodentes, veluti
ad hilaritatem composito, atque animo in
omnibus tormentis constantissimo, iucun-
dissimum Deo canticum canere cœperunt:
atque instar cygnorum, qui dum mortem
praesentiunt, canere solent, quo magis bella-
tricis huius minas exhibilarent, in medijs
flammis, omnes omnino creaturas, vt sibi
morientibus applauderent, & laudum can-
ticum ac iubulum Domino velut carmen fune-
bre concinerent, inuitarunt. Cum histo-
riae huius nucleum aperto, video illa nobis
insinuari; crudelem illam Parcâ, quam
mortem nominamus, nulla esse ratione me-
tuendam, nec eam remis velisque dum ir-
ruit, fugiendam, sed instar cygnorum nobis
potius cantandum, & ad horum iuuenum
imitationem, cum fores illa pulsât, nosque
eoram diuino tribunali citat, gaudendum.
Neque enim illa ex se timenda est, cum om-
nium malorum finis sit, & portus per quem

ad æternam felicitatem aditus datur, cum
illa modicis nos bonis despoliando, vere di-
uites & beatos efficiat: captiuitatis & mise-
riae loco educat, vt ita in libertatem asserat,
inq; Paradisum voluptatis ac regium nos pa-
latium transfuehat. Erit hoc subiectum praesentis
concionis, quam vt Spiritus S. efficaci
sua gratia promouere, ac Deipara, patrona
nostra, intercessionib. apud filium dirigere
dignentur, salutationem Angelicam omnes
in genua procumbentes reciteinus.

AVE MARIA.

Interrogatus olim Agesilaus Lacedæmo-
norum Rex, vndenam tantum honorem &
gloriam adeptus esset, respondit, mortis eam
contemptu constantiaque suâ potissimum
ascribendam. An iocans id dixit, an vere
ita senserit, equidem nescio, sed hoc certissi-
mum est, nihil esse q̄ maiorem animæ
Christiani hominis honorem, gloriam, commen-
dationemq; afferat, quâ mortis contemptus,
ac nihil quod maiorem infamiam vel dede-
cus, quam eandem metuere, aut ad eiusdem
recordationem percelli, si enim degeneres a-
nimos timor arguit, mortis timor id imprimis
facere iudicandus est, & eius e contra
contemptus heroicæ constantia magnanimi-
tatisque esse indicium.

Hinc apud Græcos lege cautum erat, vt Lex Gra-
quicunque præ metu mortis prælio se sub-
corum ad-
duxissent, tri duo publice in veste muliebri, uersus eos
omnium risu & sannis exponerentur, vt ita qui prælio
ostenderent, effaminari prorsus ac degene-
se subdu-
ris animi esse, mortem subterfugere, cum xerax.
non nisi fragili nos vita priuet. Multo quoq;
in hac re se ueriores erant Romani: nam qui-
cunque apud eos terga vertisset, aut è præ-
lio fugisset, morte turpissima tanquam in-
glorius mulcatur. Hinc Iulianum Imper.
refert Marcellinus decē è militibus suis mor-
te dignos iudicasse, quod in prælio cum Par-
this, præ mortis formidine, hosti terga ver-
tissent.

Ex his gentilium institutis colligi potest,
Auditores, quantam sibi infamiam ac sup-
plicium accerant Christiani, dum iam inde à
baptismo

Job. 7. baptismo in vitæ huius militiam, ut eam Iob appellavit, ascripti, omnibus in præliis & certaminibus, quæ cum inimicis, mundo, carne & diabolo subeunda sunt, expauescunt, seseque, statim ac mors vires exerit, victos fatentur. O degeneres & imbelles! *Ibi trepidaverunt timore, ubi non erat timor.*

Ipsi quin etiam veteres, apud quos sola nature lex in usu erat, cum omnibus in rebus, ad ingentem nostri confusionem mirabiles existerunt, tum in morte contemnenda palmam tulere. Video namque apud Romanos Licinium Dentatum, qui magnanimitate Leonæ, robore Herculem superavit, quadraginta quinque aduersariorum vuluerum cicatrices, & ne vnus quidem auersi, gestasse, unde colligere licebat, numquam cum mortis metu turpi sibi fuga consuluisse. Iulius Cæsar mortem quoque contempsit, ut qui maxime, & admirabilem quandam omnibus in præliis constantiam magnanimitatemque demonstravit. Cum enim quodam tempore valida tempestate concuteretur, omnesque qui vna nauigabant, mortem velut iamjam imminentem metuerent, nauclerus quin etiam expalesceret, solus ipse sibi confidens, & constans, mortemque contemnens, nauclero illi, dicens: *Quid times? Cæsarem d'fers. Et fortunam eius.* Cæsarem, inquam, qui fluctibus imperat, in tempestatibus tranquillus est, & in morte, quam ceteri horrent, non exhorrescit. Hoc scilicet constantis, generosi ac validi animi indicium est, non vero degeneris & effeminati.

Ininterrogatus olim quidam, esse ne mallet Cræsus opibus pollens, an Socrates doctrina & sapientia apud omnes notissimus, respondit: *In vita Cræsus, sed in morte Socrates.* Id est, In vita opes & regiam potentiam habere, esse quidem volupe ac jucundum, sed non minus gloriosum & honestum, in morte Socrati similem existere, qui scilicet magna cum voluptate summaque lætitia ex hac vita migravit, nec mortis vnquam jacula exhorruit.

Veteris cuiusdam A-pophth. Erat hoc & inter Stoicorum axiomata vulgatissimum: *Hominem constantem, sapientem, cordatum, ac virtute præditum, in-*

star umbonis & clypei cuiusdam impenetrabilis esse debere, ut omnes fortuna ictus omnemque mortis impetum non cedendo excipiat: adeo ut quicumque inter eos mortem metueret, quæ ipsos potius Philosophos timere deberet, sapiens & cordatus minime haberetur. Et est profecto evidens ignavia & stolidæ imbecillitatis argumentum, pallere & expauescere in eo, quod omnibus hominibus commune sit, & a quo ipsi paruuli, lactantes, & nondum fari incipientes minime immunes existant; & hunc conflictum horrescere, quem omnes qui hæcenus vixerunt, sustinuerunt, quique post nos futuri sunt sustinebunt, statutum namque omnibus hominibus semel mori, & ut Poeta canit: *Calcanda semel lethi via, sine Reges sine inopis erimus coloni.*

Stultum deinde est metuere, quod nulla arte aut industria potest evitari, quodque omnium actionum negotiorumque vltimum est (mors enim vltima linea rerum): quod generalis omnium debitorum nostrorum apocha est; & quod hominibus non ex supplicio, sed ex natura ipsa, inhærescit. *Seneca Epist. ad Gallion.* Quid est enim, quod mortem tantopere formidamus, cum vitæ huius stadium ingressi sumus, ut eodem mox etiam egrediamur, & cum vitæ hæc non nisi mutuo nobis data sit, quæ suo tandem tempore ei à quo eam mutuati sumus, reddenda est, & creditorem ad hæc habeamus, quem fracta solutione eludere, aut fallere non possumus, & cum vitæ hæc nostra non nisi iter quoddam sit, & peregrinatio, in qua cum longius profecti sumus, & iam aliquot stadia cōfecimus, tandem quiescendum est, & ad dormiendum locus deligendus: & sane temerarium videatur, vltimum hunc discessum timere, cum non nisi per mortem in patriam nostram, ad quam toties anhelauius, reuertatur, his nimirum præcurrentibus, illis mox subsequenibus, adeo ut omnes tandem sedem veniamus ad vnā.

At si mihi credere velitis, Auditores, non existimo mortem tantopere fugiendam esse, *Quid utilitatis mors adferat.* at inertem eum potius & imbellem nuncupabo, qui eiusdem impetus horret, cum ipsa non nisi inane quoddam terribilamentum

fit arboribus appendi solitum, quo aves, non autem homines terreatur, ipsa quidem primo aspectu formidanda, & terribilis videtur, sed magnam deinde consolationem adfert & voluptatem, initio quidem gravis & molesta, at qui propius eam intueretur, eiusque felicitatem examinat, dulcem illam, jucundam ac letam iudicabit: aliquam quidem molestiam parit & malum, sed maiorem utilitatem solet refundere: vitam quidem fragilem & momentaneam aufert, at aeternam semperque duraturam retribuit: corpus quidem putridum & corruptibile destruit, at novum quoddam & immortale eiusdem loco reddit: ex hoc quidem mundo, qui vere locus miseriarum est ac terra exilij, nos abripit, at in alium qui deliciis & voluptatibus redundet, nos transfert: gravis denique est aliquot horarum spatium, sed ad aeterna nos gaudia translato infinitis mox cumulat deliciis & voluptatibus. Vere igitur felicem & cunctis votis exoptandam appellare te debeo mors, dum vnicā tui memoriam ad veram animae consolationem asferendam, nosque a peccatis auocandos sufficere putavit Ecclesiasticus; ait enim: *Recordare nouissimam tuam*, & praesertim mortem quotquot bona secum trahat, quot nobis comoda afferat, *& in aeternum non peccabis*. De his hodiernam concionem instituiam, quam in duas distribuam partes, prima ostendam mortem nulla esse ratione metuendam, & altera, eam esse contra potius votis omnibus desiderandam: quod si pro dignitate praestiterimus, luculentum mihi de morte triumphum videbor retulisse.

Ecc. 7.

II.

Lib. 5. super Lucam.

Socratis constantia.

Principio igitur, quotquot superiori- bus saeculis vixere, & quid mors esset, optime perspectum habuere, stultum putauerunt eandem perhorrescere. Vnde & magnus ille Mediolanensium Praeful Ambrosius: *Mors non est metuenda fortibus, est desideranda sapientibus, & miseris experenda*: quod ipse Philosophorum Sophus Socrates re ipsa in se ostendit: cum enim ei denuntiarum esset, ab Atheniensibus se morti additum esse, in- fracto animo, & vultu in hilaritatem prono respondit, Athenienses si morti me adiudicant, illos natura longe prius. O generosi-

tatem nunquam audiam! & propositum vere constans & heroicum! Sed audite quid aliud.

Cic. in Tull.

Theramenes cum coniectus in carcerem iussu triginta tyrannorum venenum ut sitiens ebibisset, reliquum sic e poculo eiecit, ut id resonaret. Quo sonitu reddito, Propino, inquit, hoc poculo Critiae, qui in eum fuerat teterimus. Luit vir egregius extremo spiritu cum jam praecordiis conceptam mortem contineret. Et Lacedaemonius quidam, cuius ne nomen quidem proditum est, mortem quoque non minus quam superior ille contempsit, cum enim ad eam duceretur damnatus ab Ephoris, & esset vultu hilari atque laeto, dixissetque ei quidam inimicus, Contemnisne leges Lycurgi, respondit: Ego vero illi maximam gratiam habeo, quod me ea poena multauerit, quam sine mutatione & sine versura possum dissoluere. Ecce non metuebant illi mortem, sed plures honeste occumbere, quam arduosam vitam trahere existimabant. Haec quidem apud Ethnicos Christianorum jam aliquot exemplo depromam.

Li. 5. exempl.

Marulus cum veterum Patrum in morte expugnanda constantiam describeret, qua nimirum eam, instar Dauidis incermes, non secus atque ille spurium Philistaeum, prostrauerunt, ita de Hilarione Abbate narrat: hic cum in latrones incidisset, qui strictis gladiis mortem illi interminarentur, in medijs periculis hilaritatem quandam insolitam demonstrauit, adeo ut nec vultum in metum, nec minas contraxerit, quin etiam percussus riserit. Quod cum sicarij illi perspexissent, eumque interrogassent, num mortem exhorresceret, respondit: *Mortem non timeo, qui semper mori paratus est*. Egregia profecto constantia, cui similia exempla subne-ctam.

In vita Pat.

Ruffinus Presbyter, S. Hieronymi aequalis, & in Historia conscribenda percelebris, scribit Macarium Alexandrinum Anachoretam mortis semper meminaisse, eiusque impetus ita contemnere solitum, ut nec ipsos demones, aut quidquid mortem inferre posset, metueret. Adco ut, cum quodam tempo-

ria

te in media solitudine à nocte oppressus esset, & in deserto aliquo sepulchro sese ad dormiendum composuisset: & diabolus statim circumcirca fremere, ingentem tumultum excitare, ossaque mortuorum inter se collidere cepisset, quo metum ei aliquem incuteret, nunquam somnum eius impedire, aut animum formidine percellere potuerit.

Palladius in
vitis Patr.

De S. Philotomo Sacerdote è Galatia oriundo refert Palladius, tanta eum aduersus mortis impetum animi fortitudine præditum fuisse, vt sex annorum spatio non nisi in butuarijs & cœmiterijs commoratus sit, inter mortuos scilicet assidue viuens, mortem tamen non perhorrescens.

Hæc nempe sunt generosi pectoris, & masculi animi argumenta. hæc sunt illustres animæ, & audacia quadam Christiana nobiles, nos vero Theritæ, ignobiles & pusillanimes ad primam mortis mentionem contremisimus. Saul rex initio quidem audax fuit, & Rhodomontæa quadam temeritate: at quæprimùm vt defuncti vmbra & mortis imaginem conspexit, adeo percussus & consternatus fuit, vt amissis virib. & exanimis, porrectus in terram corruerit. Regi huic omnes esse videmur persimiles, Auditores, Cæsares quidem aut Rolandi furiosi, interea dum valentes sumus & visimus, diei volumus: sed mox vt mortis mentio incidit, animo deficiamus, & non secus atq; ad triste aliquod infortunium subito expallescimus. Itaq; fit vt metuamus, quod reuera non sit timendum, & terreamur, in quo potius securi ac metus expertes esse deberemus.

Simile.

Solent pueri, qui iudicio adhuc carent, nec vnum altero norunt discernere, cum laruas quosdam vident, subito terreri, at ille statim pauor euanescit, mox vt larvæ depouuntur. Pueris hæc similes nos sumus, nam cum oculos in mortem, quæ crucibus, tormentis, rotis, eculeis, morbis, supplicijs, velut larua quadam obducta est, conijcimus, subito consternamur, horremus, exalbescimus: at si deposita larua propius eandem intueamur, eius vultum penitus inspiciamus, naturamque illius examinemus, statuemus pro-

fecto, nihil eandem habere, quod magnopere metuendum sit.

Apostoli, vt in Marco legimus, cum Ge-
Cap. 6.
nezareth mare nauigarent, quod haud procul à Galilæa abest, tempestate agitati, Christum Dominum, qui suppetias laturus aduenerat, præ metu videre non potuerunt: *timuerunt omnes, & putabant se phantasma videre: excaecat enim erat eorum.* Quid hoc est Deus bone? quodnam hic later mysterium? Ecce Apostoli tremunt & tempestatem patiuntur, Christus auxiliaturus accedit, & tamen ita cœcutiuntur, itaque excaecati sunt, vt ipsam vitæ phantasma esse arbitrentur. Sed, vt bene notauit Euangelista, tempestate jam finita pedemq; in terra ponentes statim eum in littore stantem agnouerunt. Ita quoq; nobiscum agitur Christiani. Sumus enim omnes velut nauæ in procelloso hoc mundi pelago nauigantes, idque toto vitæ nostræ tempore in quo varijs tempestatibus quatimur, è quibus dum nos mors eripere, & procellas sistere conatur, timere incipimus, putamusq; eam monstrum quoddam immane esse aut chimæram: adeo vt præ mentis cæcitate agnoscere non valeamus, quantam illa nobis vtilitatem afferre queat; donec absoluta iam vitæ huius nauigatione, & alterius mundi portum, assecuti, facile perspicimus, illud ipsum quod prius mortem nūcupabamus, vitam potius appellandam esse. Quod ipsi etiam Ethnici censuerunt.

Menander enim Comicus, cum quid
Veterum
de morte
sententiæ.
sit mors attentius perpenderet, eique fallam crudelitatis ascitina larvam detraheret, eam voluptatis ac deliciarum loco potius habendam vult, ait namque: *Quid timetis mortem, quæ uis generis est?* Salustius id ipsum soluta oratione propemodum extulit. *Mortem omnium arumnarum requiem cruciatum esse dico.* Quid autem tibi videtur M. Tulli: *Symbolum eum etiam profer, Mors est portus malorum, persurgium arumnose vitæ, effugium miseriarum.* Ethnicorum testimonia sufficiunt, nostros etiam testes audiamus.

Luculentiora porro epitheta ei tribuit
Tull. 2.
August. ait enim, *Mors est relicti corporis, depositio sarcinae grauis.* E quib. verbis varii mihi nascun-

Insignes
conceptus.

nascuntur conceptus. Dico itaque primo, mortem vere appellari posse sequestrum: sequester enim cum duos strictis inter se mucronibus cernit concurrere, eos à se inuicem diuellere conatur ut eos ad pacem deinde cōpellat in eundam, amicitiamque inter vtrumque conciliet. Ita quoque & mors: videns enim corpus & animam semper inter se digladiari, & vnum alterius perniciem moliri, nullamque inter vtrumque, quamdiu semel agunt, pacem posse coalescere (Caro enim teste Apostolo concupiscit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem) eadem ad tempus à se inuicem disungit, exspectans donec ambo simul iterum coniungantur, & æterna pariter beatitudine donentur, in qua nunquam amplius inter se contendunt, sed perpetua pace fruuntur. Vnde bene dixit Augustinus, *Mors est relictio corporis.*

Gal. 5.

III.

Imitatur quin etiam magnum quendam principem, qui, præ ea qua præditus est liberalitate, si quem è subditis graui ære alieno oppressum videat, vsuram & fœnus debiti eius loco dissoluit, vtque suum erga illum affectum, liberalitatemque apertius adhuc demonstraret, debitum etiam principale soluendum in se suscipit, vt ita miser ille simul & à debito, & à fœnore immunitis existat. Non fecus ipsa mors, qua vnico nos momento omnibus quibus naturæ obstricti sumus debitis eximit ac liberat. Et sane quis nostrum est, qui non grauibus jam inde à vitæ primordio debitis grauetur? corpus enim debemus terræ quod mutuo ab eadem sumpsimus, animam vero Deo, quam ille nobis elargitus est: hoc porro debito nihil certius aut validius est. Ac propter hoc ipsum tot vsuræ fœnoraque soluenda sunt, propter corpus namque sustinemus famem, sitim, dolores, morbos, ægritudines, & supplicia; Deum immortalem ecquæ fœnora! Propter animam autem varias anxietates, curas sollicitudines, & ingentem inquietudinem. Ecquæ vsuræ! At mors instar opulenti & munifici Principis, vnico has omnes momento dissoluit: ac præter hæc debitum etiam principale & capitale (vt vocant) aufert, quando animam suo reddit creatori, qui eandem credito dedit, corpus vero terræ veteri

illi fœneratrici, itaque mors in libertatem nos asserit, vitæque melioris ac iucundioris adipiscenda spem suggerit.

Prudens quidam paterfamilias, dum ædes suas ruinam videt minari, recto scilicet in casum prominente, fundamentis conuulsis, parietibus laborantibus, inhabitantes admonet, vt in tempore egrediantur. Illis porro egressis ædes illas solo tenus demolitur, aliasque & splendidiore & pulchriore à fundamentis, è prioribus ruderibus, exædificat. Hoc imitatur & mors: cernens namque corpus hoc, (quod animæ domicilium ac receptaculum est & cuius fundamentum sunt, pedes, ossa, ligna; caro cæmentum: venter, stomachus, cerebrum venæque permeantes, varia velut cubicula, os janua, oculi, fenestra) collabescere, & in ruinam, tum senio, tum ingruentium morborum violentia, aliisque innumeris casibus vergere, animam quæ tanto id ipsum tempore incoluit, egredi iubet, atque ita illud mox destruit, vt aliud multo deinde elegantius ac magnificentius, in vniuersali nempe iudicio, efformet. Hinc Paulus. *Qui reformabit corpus humilitatis nostræ, & alibi, seminatur in corruptione, urget autem in incorruptione: seminatur in ignobilitate, surgit in gloria* Eumque secutus quam proxime Augustinus, iuxta propositum nostrum, *Mors est relictio corporis.*

bil. 3.

1. Cor. 15.

Interrogatus olim Gorgias Leontinus orator, decrepitus jam & senio grauatus, nū mortem æquo animo ferret, si ex hac vita euocaretur, ait, *Exputri & defluente domuncula non inuitus discedo.* Quibus verbis nihil aliud innuere volebat, quam vnica mortem esse, quæ animam corpore, cui velut carceri inclusa tenebantur, eductam, in veram libertatem asserat, vt ex verbis illis Augustini, *Mors est relictio corporis*, etiam elici potest: quibus mox addit, *Deosito sarcina graui: vt doceat, esse nimirum illam, quæ nos graui & insupportabili sarcina grauatos exonerat.* Omnes enim, quotquot hic vitam carpimus, instar iumentorum onusti iacimus, ac grauissimum humeris pondus sustinemus, tot scilicet curis premimur, tot anxietatibus, sollicitudinibus, ærumnis, & misc-

Gorgias
Leontini
dictum.

& miseris conficimur, iisque in tantum molestis & grauibus, vt ferendo minime simus, sed sub mole fatiscentes desperemus, & ad terram prolabamur: vt merito propheticum illud vsurpare possimus, *sicut onus graue grauata sunt super me*. At mors nostri misera onus adimit, inque libertatem nos vindicat. Est igitur depositio sarcinæ grauis.

Psal. 17.

Mors Architecturalis comparatur.

Psal. 155.

Psalm.

Item carceris custodi.

Psal. 141.

Vitæ breuitas.

Mors adhæc est summus omnium munda huius tremum dux & princeps qui nos in iisdem vinculis dissoluit: nam cum captiuitatis nostræ tempus expirauit, vincula nostra & compedes illa abrupit, & liberos abire, exilioque euctos in patriam postliminio reuerti permittit. Vnde vates regius, mortem allocutus, *Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis*. Audio quin etiam huius occasione clamantem Paulum, *Cupio dissolui & esse cum Christo*, id est, vbi moraris ð mors; quin vincula mea dissoluis, ad libertatem anhelat.

Mors præterea est verus ille philacista & custos carceris, quæ mundi huius custodiam carcerem & ergastula referat, atque omnes captiuos libertate donat. Vnde idem qui supra rex, *Educ de custo d'ia animam meam*. Quis igitur vestrum futurus est auditores, qui mortem deinceps formidaturus sit? quis eam perhorrescat, cum tantorum nobis illa honorum causa existat? quis graue aut molestam putabit corpore egredi, quod quotidie ruinam minatur, quod adeo fragile est, cuiusque fundamenta labascunt, & quod tandem penitus in terram corruet? Eritne graue mancipio in libertatem asseri, exuli in patriam reuerti? in tetro compacto carcere cœli lumen intueri? O igitur cæcas hominum mentes, ð stultitiam intolerabilem!

Cæterum stultum ac propemodum insanum est, mortem metuere, deque illius amaritudine conqueri, cum non nisi fragili, breui & fugaci illa nos vita priuet, & aditum ad æternam patefaciat. Nam vita hæc merum nihil est, ac vix quicquam videtur esse, adeo breuis ac fugax est: quam breuitatem Scriptura non satis videtur posse explicare: modo namque eam flori comparat, *Homo sicut*

Tom. 4. Bess. Aduent.

fœnum, dies eius, tanquam flos agri sic effloreat. Psal. 102. Hinc Isaia præcepit Dominus, vt in plateis ciuitatis altum inelamaret, *Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius quasi flos agri*. Mo. 15a. 40. do vapor comparatur, vt apud Iacobum Apostolum, *Quæ est enim vita nostra? vapor est ad modicum parens*. O vitam fugacem ac miseram, ð comparationes scite expressas! Ecce & alias.

Dauid rex eandem fumo luculento è foco egredienti similem esse dixit: *Quia defecerunt sicut fumus dies mei, & ossa mea sicut gramen aruerunt*; fumus, inquam, qui turgidos quoddam gyros efformet, mox in aere dissipatus euanescat, atque esse desinat. Iob eandem vmbra fugaci æquiparauit, ita namque Baldad Subiten loquentem inducit, *Hesterni quippe sumus: i, noramus quoniam sicut vmbra dies nostri super terram*, item Psalmographus, *Iob 8. Dies mei sicut vmbra declinauerunt, & ego sicut fœnum arui*. Quæ omnia Iob velut vnum in faciem compingens, plorando ait: *Homo natus de muliere, breui viuens tempore, repletur miseria, qui quasi flos egreditur & contretur, & fugit velut vmbra, & nunquam in eodem statu permanet*. Iob. 14.

O insolitum loquendi modum! Fugit velut vmbra? demonstrare scilicet vult, vitam hanc non nisi meram fugam esse. Didicerat id à Dauide Propheta; qui vitæ huius breuitatem deplorans ait, *Deus vitam meam annuntiaui tibi*: vel vt septuaginta vertunt, *Deus fugam meam annuntiaui tibi*. & post vtrumque Ioannes Climacus, *Quid aliud vita nostra quam fuga? Id ipsum & vidit, qui plurima vidit, Seneca: ita namque ad Lucilium scribit. Quidquid vides fugit cupi tempore. Quod cum sanct. Augustinus secum cogitare, vitam hanc despiciens, & quodammodo detestatus exclamat, O vita, quæ dum fugis, nihil es; dum exultas, fumus es!* Iob denique summam & paucis omnia perstringens ait, *Nihil sunt dies mei*. Quamobrem si nihil præter metum nihil mors nobis eripiat, Iob. 7. dum vitam eripit; quid eandem metuimus, fugimus, ac detestamur; sed est hæc stultitia nostra. Quin potius eam ardentissime desideramus, & summis votis à Deo contendimus, vt pote qua nihil melius aut beatius

L homi.

homini in hac vita queat euenire. Atque est hoc alterum, quod explicandum susceperamus.

IV.
Plusarch.
consol. ad A.
pollonium.

Mors do-
num Dei.
Tuscul. 1.

Dicendum est igitur, mortem, ut materiam hanc auspicemur, inter summas felicitates habendam esse, nihilque eadem felicitus aut exoptatus ab homine in hac vita desiderari posse. Hinc Boetius scribit Plusarchus, cum Apollinis Delphici oraculum sciscitatum misissent; scire desiderantes, quid homini in hac vita felicissimum posset contingere, aliud à Deo responsum non tulisse, quam mortem omnium esse rerum beatissimam, nec ullam præter hanc felicitatem quaerendam: quod & paulo ante re ipsa demonstrasset. Agmedes enim & Trophonius architecti præstantissimi, cum Delphicum Deo sanum construxissent, & iam ab ipso operis mercedem petissent, id scilicet quod homini in hac vita optimum esset, responsum accipere, post octiduum voti se compotes futuros. Sed septimo ambo die morte ex hac vita erepti sunt, & quidem repentina: quasi summam felicitatem adepti sint cum mortem oppetere, & quasi nihil eadem esse felicitus aut beatius, nec melius quidquam à Deo peti & dari posset. De rei huius veritate vsque adeo certus non sum, scio tamen, maiorem homini in hac vita felicitate non posse accidere, quam mortem occumbere, quod ita demonstrabo.

In ipso mundi primordio Deus optimus iuxta ac sapientissimus in omnibus operibus suis, voluit Abelem iustum & innocuum virum Adami primogenitum, ante patrem & ante Cain perfidum & parricidam emori, è quo efficitur, Deum quos habet carissimos & dilectissimos, certissime ex hac miseriarum valle educere, viteque eorum filium violenter quodammodo abrumpere. Quod & alio exemplo è regum libris deprompto manifestum reddam: scriptum est enim illo loco, Iosiam regem, Manassis nepotem, quia nimirum idola destruxerat, lucos succiderat, singulari Dei beneficio ex hac vita ante diem eductum esse, ne mala instantia & miserias, quibus Iudaicus populus affligendus erat, videret.

Gen. 4.

4. Reg. 22.

Fleuisti coram me, & ego audiui, ait Dominus, idcirco colligam te ad patres tuos, & colligeris ad sepulchrum tuum in pace, ut non videant oculi tui omnia mala, que introducturus sum super locum istum. Non sine singulari igitur Dei gratia ac dono, hominibus mors solet contingere; ideoque eam exoptandam potius quam metuendam apparet: quod varijs iam exemplis confirmabo.

Ionas Prophetes cum imminens Ni- Multi mori-
niuitarum excidium & ruinam prælagiret, exoptauit.
mori maluit, quam externi huius spectato-
tor superesse: idcirco Dominum rogauit, se
ut hac vita tolleretur, ne miseriam & calamita-
tem instantem cernere cogereetur: *Tolle Do- Ion. 4.*
mino animam meam, melior est mihi mors quam
vita. Ecce & aliud.

Elias Prophetarum summus, cum per
inuiam solitudinem errans impiæ Iezabe-
lis rabiem declinaret, vitæ huius tædio affec-
tus, mortemque velut omnium laborum
mercedem postulans, dixit, *Suffici mihi De- 3. Reg. 16.*
mine, tolle animam meam, neque enim melior
sum quam patres mei, quasi diceret, Satis su-
perque in hac miseriarum valle vixi, tædet
animam meam vitæ meæ: quo enim hic di-
uitius viuo, quo & vita mihi videtur acerbior
& grauior: animam igitur meam hinc edu-
cas, pensâ vitæ abrumpere, incide filium, for-
tem quam maiores mei subierunt libens sub-
ibo: denique da ut moriar, & elevari præuertam
tristitia l. 10.

Pius ille & veneranda canitie Tobias, cum
mortis commoda, utilitatem, delicias, &
bona animo volueret, & ob immissam o-
culorum cæcitatem summo dolore confice-
retur, singulis se momentis morti offere-
bat, quotidie eam quam enixissime à Do-
mino postulabat: *Et nunc Domine secundum Tob. 4.*
voluntatem tuam fac mecum, & præcipe in pa-
ce recipi spiritum meum: expedi enim mihi mo-
ri magis quam viuere: dicere vult: Cur non
emrior Domine, quid me longiores in lu-
ce moras trahere sinis, concede ut canum il-
lud caput ad inferos descendat, & dimitte
seruum tuum in pace. An non à tribus hi-
sce exemplis manifestum redditur, mor-
tem vere exoptandam, & centum etiam obla-

oblatis hecatombis à Deo postulandam? Iam probandum restat, eam multo vita hac meliorem & feliciorē esse.

Fuit hoc olim iudicium sapientissimi Salomonis, qui dum mortis comoda & vitæ huius delicias æqua iudicij trutina pensaret, mortem multis momentis præponderare cœsivit: *Laudavi magis virtuos quam viuentes.* Simile omnino fuit iudiciū patris eius, cum enim Dominus eum ob delicta castigare decreuisset, Gad Prophetam ad eum destinauit, qui hac eum oratione aggressus est: *Aus septem annis veniet tibi fames in terra tua, aut tribus mensibus fugies aduersarios, & illi te persequentur, aut tribus diebus eris pestilentia in terra tua.* Cæterum David optione hac proposita, mortem & mortalitatem velut leuiorem cæteris elegit, aliisque duabus plagis anteposuit.

Ecl. 4.

1. Reg. 24.

Thracum
conseru-
do.

Solebant Thracæ immanitate barbari, licet in quibusdam rebus satis exultari, duobus illis regibus quam proxime accedendo, infantibus recens natis, lamentari & eiulare, morientibus vero aliquibus, epulari ac festum diem agere: insinuare hinc volebant, mortem vita potiorem esse, cum hæc miseriarum introitus sit & initium, illa vero eandem exitus & finis. Nec solum hoc Thracum de morte iudicium fuit; sed & plurimorum aliorum, qui vitam sibi eripi æquam inter ferebant, nec morte etiam filiorum repentina consternati sunt, quorum hic aliquos recensēbo.

Plut. de con-
solatione ad
Apollon.

Anaxagoras Clazomenius, eum in scholis de rerum omnium natura differeret, & subito filij mors ei nuntiaretur (quo nuntio alij de statu mentis deiicerentur, ingemiscerēt, cœptamque lectionem intermitterent) modeste sese gerens, nec vultum ad tristitiam componens, ad discipulos conuersus ait: Nihil mihi inexpectatum aut nouum nuntiatur: ego enim illum ex me mortali natum, sciebam esse mortalem. O egregiam doctissimi hominis sententiam, adnectam & aliam.

Periclis cō-
stantia in
morte filio-
rum.

Princeps Atheniensis Pericles intra quadrimum duobus miraculis adolescentibus firmis spoliatus, his ipsis diebus, & vultu pristinum habitum retinente, & oratione nulla ex

parte infractiore concionatus est. Ille vero caput quoque solito more coronatum gere sustinuit, vt nihil ex vetere ritu propter domesticum vulnus detraheret. O virtutem vere heroicam! ò exemplum efficax ad demonstrandum, mortem vita multo esse potiorem!

Quid potro de Xenophonte Socratico Item Xenodicensis? hic cum solenne Sacrificium perageret, è duobus filijs maiorem natu, nomine Gryllum, apud Mantineam in prælio cecidisse cognouit: nec ideo institutum deorum cultum omittendum putauit, sed tantummodo coronam deponere contentus fuit. Quam ipsam percontatus quonam modo occidisset, vt audiuit fortissime pugnantem interiisse, capiti reposuit, numina quibus sacrificabat testatus, maiorem se ex virtute filij voluptatem, quam ex amissione amaritudinem sentire. Alius remouisset hostiam, abiicisset altaria, lachrymis resperfa thura extinxisset: Xenophonis cor pia religione stetit immobile, & animus in consilio prudentiæ stabilis mansit, ac dolori succumbere ipsa clade quæ nuntiata erat, tristius duxit. Dicine quidquam aut cogitari potest generosius? aliquidne etiam efficacius ad demonstrandum vitam multis rationibus à morte in dignitate & emolumentis superari? Dion Syracusanus tyrannus maiorem mihi adhuc visus est constantiam ostendisse, cum enim cum suis familiariter ageret, subitumque recti fragorem audisset, petentique quid rerum ageretur, dictum esset, filium collapsum exspirasse, immobilis permanens, & lachrymas & gemitum comprimendo cœptum sermonem profecurus est. Laudo hæc omnia, virtutem constantiæ deprædico, simulque iudico, mortem vita longe beatiorē esse, atque ideo votis omnibus exoptandam.

Dionis itē
tyranni.

An non vos igitur pudebit, Christiani, has historias dum auditis? an non erubescitis, cum tantum vobis mors horrorem incutiat? Pudor profecto est, vos ita meticulosos esse, & panico quodam pauore percelli. Pudor est in amicorum vos morte tantopere affligi, sepulchra eorum lacrymis perfundere, manes

lamenti lae esse. Est hoc ingentis pusillanimitatis indicium, & animi nimium effrenati & abiecti argumentum. Hinc magnus ille Lyciorum legislator, referente Plutarcho, voluit eos qui mortuos plangere, defunctorumque sortem deplorare vellent, habitum virilem exuere, stolamque muliebrem sumere. Ostendere volebat, morti bellum mouere, deque eiusdem crudelitate, & acerbitate conqueri, foemineum esse, & a virili & generoso pectore penitus alienum.

Christus cum viduam de ciuitate Naim, cui vnicum mors filium, fulcrum familiae, senectutis baculum, rerum praesidium, omniumque facultatum ex asse haerodem rapuerat, consolaretur, pauca haec ad eam verba habuit, *Noli flere*. Perinde ac si diceret, *Quid ploras mulier? Siste lachrymas, mortem eius a quo ferantimo, diuinae voluntati ac dispositioni morem gere, & desine ingemiscere, quin imo letari potius in filij morte te oportet, eiusque felicitatem depraedicare: iam enim mortalitatis huius vinculis solutus est, iam ab omni profus debito immunis, omnibusque quibus vita haec obnoxia est, calamitatibus ereptus.*

V. His aliisque haecenus allatis demonstrare conatus sum, non esse sancti hominis mortem metuere, quae nimirum ingenia nobis & plurima commoda ipsamque beatitudinem afferre solet: ac bene scelerati atque impij, cui eadem aeternam damnationem atque infernalium supplicia causatur. Atque hinc est, quod pij & probi morientes exultent, scelerati vero & improbi, cum de ea vel loqui audiunt, instar folij tremant & metu exalbescant. De illis namque dictum est: *Beati mortui qui in Domino moriuntur*; de his autem: *Mors peccatorum pessima*. Quod iam latius declarabo. In primis in Proverbiorum libro scriptum est: *Non extinguetur in nocte lucerna iusti*; id est, in morte, & die illa tenebrosa robur eius aut constantia non concutietur. Eandem sibi felicitatem pollicetur Dauid, dicens: *Vespere et mane et meridie narrabo opera Domini*. Mane scilicet, tempore pueritiae, in meridie iuuentutis, & in vespera senectutis: imo nec in morte iubilare, & laudem Domini euantiare desistam.

Luc. 2.

Ap. c. 14.

Psal. 33.

Prou. 31.

Psal. 54.

Hic scilicet iustorum finis est, qui moriuntur cantando, & instar cygnorum moriendo cantant: *Quam mortem Dauid non nisi iucundissimum soporem appellauit: Cum Psal. 126. dederit dilectis suis somnum, ecce haereditas Domini.*

Voluit in veteri Lege Deus, ut bis de die Exod. 30. summus Sacerdos templum ingrederetur, mane nimirum & vespere; mane quidem ad lampades accendendas, & incensum Deo adolendum; vespere vero, ut eisdem lampades collocaret, ac tunc thymiana coram Domino sempiternum accenderet. Adeo ut incensum quo mane adolebatur, usque ad vesperam viucret; thymiana vero, quae vespere renouabatur, esset perpetuum. Hic ad oculum representatam vides vitam iusti: hunc enim a primo vitae initio lampadem charitatis in anima oportet accendere, & thymiana deuotioni incendere, quod ad mortis usque vespere duraturum sit, & deinde in omnem aeternitatem viuat. Et sane mors sanctis & pijs hominibus non nisi ignis ardor, thus, deuotio est, impijs vero lachrymas, suspiria, dolorem, angorem & calamitatem generat.

Iustos & impios similes esse dico duobus *Simile*, aequor nauigantibus & tempestate iactatis, quorum primus finita nauigatione, nauique egrediens in patriam appellat, & inter amicos venit; per quem designari puto iustos: alter vero in alienum & inhospitum solum iactatur, in quo a piratis exspolietur, & in carcerem perpetuum compingatur; per quem impiorum figurantur fata: de prioribus dictum est a Dauid: *Inebriabuntur ab ubertate domus tua, torrente voluptatis tuae potabis eos; de posterioribus vero: Famem patientur* *Psal. 58. canes, mors depascet eos*. Ecce & aliam similitudinem. Similes idem etiam sunt duobus *Simile*, captiuis, quorum vnus non nisi propter actionem quandam ciuilem carceri traditus est, atque ideo in libera custodia, nullis compedibus aut ferro grauatus, per omnia carceris loca securus obambulat; alter vero criminis alicuius capitalis accusatus est, qui propterea manibus & pedibus vincus est, & tandem ad mortem condemnabitur. Ille a singulis carcerem ingredientibus se exitum edum, & in libertatem afferendum putat;

eat: hic vero è contra quamprimum vt portas carceris referari audit, tremit & pauet. in omnibus enim intrantibus carnificem metur, à quo ad crucem & patibulum rapiatur. Idem omnino de iustis atque impijs dicendum est, ambo namque corporis huius ergastulo inclusi detinentur: illi quidem propter sola debita, atque ideo velut in libera custodia sunt; hi autem ob delicta quadam enormia & capitalia, ideoque compedibus vincti sunt. De quibus dictum est: *caenas peccatorum circumplexi sunt me.* Illi dum strepitum aliquem per carcerem audiunt, id est, cum infirmitatem aliquam aut ægri- tudinem sentiunt; exultant & plaudunt credentes jam se carcere educendos, & vera libertati restituendos. Audite vt Rex quidam vinctus ad libertatem adspiret, & dissolui cupiat, *Educ de custodia animam n. eam.* Hi autem, cum vel minimum moriendi discrimen adeunt, cum de morte durtaxat quendam loquentem audiunt; metuunt cuti, & carnificem illam crudelem adesse putant, quæ eos carcere eductos ante iudicem sistat, & condemnatos aternis supplicijs addicat.

118.
142.
Mors car-
nicis.
boni & im-
pij cygno
& sirenib.
comparantur.

Tradunt Physici, cygnos, aues illas pulcherrimas, mori suauissimum carmen modulando; Sirenes autem marina illa monstra, non nisi etulando & plorando. Cum huius rei rationem redderet in Problematibus Aristoteles, id propter sanguinis in vtriusque diuersitatem ait prouenire. ambotum enim sanguis multum inter se discrepat, qui tempore mortis ad cor se recipit, vt id ipsum velut præcipuum vitæ fontem tueatur, & periculum ab eodem propulset. Et, quia sanguis cygneus humor quidam liquidus est, purus & aduersus mentis impetus sese defendens, ideo cum ad cor se recipit, efficit, vt animal in morte harmoniam edat suauissimam: at quoniam Sirenum sanguis grauis est ignobilis, & virulentus, ideo dum eodem se recepit, tristitiam luctum & lachrymas causatur. Idem & nos de bonis & improbis dicamus: instar cygnorum enim sunt iusti, qui non nisi iubilando canendoque hinc discedunt: quia tum purus ille virtutum, meritorum, piorumque o-

perum sanguis ad cor se recipiens, & ob oculos versans, lætitiã quadam singularem & gaudium causatur, magnaque illos morientes consolatione perfundit: improbi vero instar Sirenum mille cum anxietatibus & doloribus expirant, impura enim illa & crassa peccatorum sanies, prauorumque operum tabes cum in mentem redit, eis dolorem non mediocrem & tristitiam extremam solet afferre. Hinc porro fit, eos mortem metuere, & lamentando, gemendo, suspirandoque ex hac vita discedere. Vnde bene mihi dixit de his visus est Psalmodiographus: *Mors peccatorum pessima.* Psal. 33.

Quamobrem sumite animos Christiani, hæc semper animo voluite, menti semper mortis memoriam insculptam habete, secius de ea loqui nolite, nec animo erga eam hostili vos gerite, at eius sollicitatem, bona, & emolumenta quæ è contra petere consuevit, considerate. Videte, obsecro, præeuntibus nimium gentilibus atque ethnicis, quantarum illa nobis utilitatum causa existat & occasio: dispicite, quantum illa proficit quæ quantifque illa nos educat miseris, quæ beneficia in nos conferat: atque ita fiet, vt eam nunquam formidatum sitis, aut hostili in eam animo futuri.

Deinde solam hanc cogitationem sufficere puto, quo eius nobis amor & desiderium indatur, & quo omnes effrenes vitiorum motus compescamus. Toties hoc jam, me præeunte, dixit Sapiens: *Recordare nouissima, & in aeternum non peccabis.* Recordamini, inquam, & præsertim mortem, ad quod vos hodierna die postremum inuito, & etiam atque etiam vt faciatis rogo. Cogitate in primis quid ipsa mors sit, deinde vnde in hunc mundum venerit, mox quam certo illa nobis impendeat, quamque incerta tamen eiusdem hora sit, adhæc quid in ea, vt plurimum soleat euenire; postremo quanta pijs bona, impijs vero damna soleat arcessere. Quod si feceritis, & abunde vt par est, feceritis, promitto ac spondeo, in aeternum vos non peccaturos, sed post vitam cum virtute transactam, instar cygnorum, in morte suauissime cantaturos.

Ecl. 7.

Ad hoc potro gratiam nobis elargire, o summe Deus, quam vnice à te petimus, & obnixè contendimus, ne cum semel perfecte cognouerimus quid ipsa mors sit, amplius nos illa percellat, at vt totos nos eidem offeramus. Sed imitemur potius sanctos illos viros, qui eandem vitæ huic fragili ac fugaci anteposuerunt: & quoniam bonum ex seipso desiderabile & amabile est, eam nos velut summum bonum, quo nullum scilicet maius homini potest contingere, desideremus. Atque ideo gratiam nobis concede Pater, vt de illa non nisi quam optime semper loquamur, eaque, quam nulla nisi ratione velut inimicam habemus, instar fidelissimæ & carissimæ amicæ diligamus: agit enim illa nobiscum, non secus ac fidelis amicus cum amico: ille namque dum videt amicum integras noctes ludendo insumere, & in lusu esse infelicissimū, lumen extinguit, vt ita & ludentis impetum sistat, & eius salutem ac rebus consulat. Non secus & mors: illa enim, dum nos lasciuientes videt, ac noctes & dies in mundi huius vanitatibus confectandis, velut in ludo quodam, insumentes, quamdiu nimirum vitæ huius lumen lucet, & ipsi ab eodē auelli nequeamus, ita vt & tempus preciosissimum, & animam vna cum corpore perditum eamus; vitæ nostræ lumen extinguit, mortis tenebras immittit, quo ita & à ludo auocet, & effrenem petulantiam celsum sistat. O amica sincerissima! hoc scilicet est veræ amicitie signum, & genuini amoris argumentum. Tu vero præsta Domine, vt hanc eius naturam agnoscamus, agnoscentes ab ea non abhorreamus, non abhorrentes cygnorum more læti & hilares hinc discedamus: quo ita ex hac vita in alteram transmigremus, in qua vera hominis felicitas & æterna beatitudo inuenitur: qua potiri nos faciat Pater, & Filius, & Spiritus
S. Amen.

DE EXTREMO IUDICIO.
DOMINICA SECUNDA
ADVENTVS.

Extremi iudicii memoriam semper
habendam esse.

Partitio.

- I. Memoria iudicii semper fuit inculcata.
- II. Per se perquam est necessaria.
- III. Mundus huic memoria relictatur.
- IV. Memorari iudicium est perutile.

Memorare nouissima tua, & maxime
extremi diem iudicii, & in æternum
non peccabis. Eccles. 7.

FIGURA.

SVmmus ille Legislatoꝝ Deus, cū legis suæ Exod. 19.
tabulas tradere, populoq; Iudaico easdem promulgare constitisset, voluit Moſem in montem Sinai ascendere, quo factō, mox boare cœpere tonitrua, emicare fulgura, nubes agglomerari & condensari, ac buccinarum clangor circumquaque perſtrepere; idque tanto fragore ac vehementia, vt qui in castris ad montis radicem essent, tremere, pauerent, ac tantum non exanimarentur. Quis hæc audiens non obstupeſcat, Deum, priusquam legem ferret, fulgura & tonitrua emisſe? sed definite mirari. Nouerat enim inspector ille cordium Deus innatam populi huius contumaciam, & nimiam ad præuaricandum propensionem: quo eos igitur perterritificeret, seque metuendum redderet, legisque simul obseruantiam edoceret; ignes, clangores, terrores præmisit, intentans nimirum supplicia antequam offendifſent, & vna cum transgressione legis, pœnas transgressoribus subeundas proponens. O myſterium & figuram! Bene quidem hæc: sed hinc etiam discere possumus, eundem ipsum Deum, postquam suam nobis legem, non quidem per alium, sed per seipsum attulit; cum sciat, quam natura ad malum legisq; suæ violationem propensissimus; sæpenuero nobis de
terribi-